

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20210 - Prehistòria II
Crèdits	1.8 presencials (45 hores) 4.2 no presencials (105 hores) 6 totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 2S(Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professors	Horari d'atenció alumnat					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Daniel José Albero Santacreu d.albero@uib.es	13:00h	14:00h	Dimecres	26/09/2012	13/02/2013	BF-10
David Javaloyas Molina david.javaloyas@uib.es	17:00h	18:00h	Dilluns	18/02/2013	09/06/2013	Ramón Llull BF 10

Titulacions on s'imparteix l'assignatura

Titulació	Caràcter	Curs	Estudis
Grau d'Història	Obligatòria	Segon curs	Grau

Contextualització

L'assignatura de Prehistòria II es centra en l'estudi les primeres societats que desenvoluparen estratègies de subsistència basades en la producció d'aliments (agricultura i ramaderia) en el marc geogràfic del Proper Orient i, especialment, d'Europa.

La matèria d'estudi oferirà una àmplia perspectiva sobre la cultura material d'aquest període cabdal en la història de la humanitat sempre amb l'objectiu últim d'oferir les claus essencials per entendre les diferents interpretacions d'aquestes fonts d'estudi per entendre les societats humanes del passat.

Els temes centrals que articularan l'assignatura seran, entre d'altres, els canvis mediambientals produïts a l'inici de l'Holocè i la seva percepció per les societats humanes, les estratègies de subsistència desenvolupades per les diferents comunitats, les noves organitzacions socials originades en aquest moment, aspectes en relació al patró d'assentament, espais domèstics i aparició de nuclis urbans, qüestions de gènere en arqueologia, etc. En definitiva, els principals temes que s'estan desenvolupant actualment a l'arqueologia europea que estudia les primeres comunitats neolítiques.

Es tracta d'una assignatura amb un marcat caràcter teòric que persegueix que l'alumnat adquireixi un seguit d'eines conceptuals i metodològiques, a més d'una alta capacitat de reflexió sobre com es construeix el coneixement arqueològic i quals han estat les principals corrents teòriques e interpretatives que han vertebrat a la prehistòria al llarg del temps. D'aquesta manera, s'espera que l'alumnat sigui capaç d'assolir un coneixement significatiu que li permeti aplicar el que ha après a altres àmbits en l'estudi de les societats humanes, sempre a través de l'estudi de la seva cultura material, sense tenir en compte el marc cronològic o geogràfic d'aquestes.

Aquesta assignatura, es realitza després d'una primera assignatura de caràcter introductori que es va impartir al primer curs: Introducció a les comunitats prehistòriques. A la vegada té relació amb l'assignatura de segon curs Prehistòria I que suposa un antecedent temporal en el desenvolupament de la història de la humanitat i on s'expliquen els principals trets dels antecessors i les primeres societats humanes.

Requisits

Recomanables

Al formar part del segon curs del Grau d'Història és important haver superat les assignatures de primer curs de Grau, especialment l'assignatura "Introducció a les comunitats prehistòriques".

També són recomanables:

1. L'hàbit de buscar explicacions multicausals i de diversa naturalesa dels fets històrics, els fenòmens i els comportaments socials.
2. Tenir una bona comprensió lectora, amb una desenvolupada capacitat d'anàlisi, relació i síntesi.
3. Tenir una bona expressió oral i escrita a l'hora d'estructurar el discurs explicatiu.

Competències

Les competències d'aquest assignatura queden definides en el pla d'estudis. Entre elles es poden destacar les següents:

Específiques

1. CE3. Dominar les tècniques bàsiques per a la realització de treballs d'investigació adequats al nivell de grau de cada període històric.
2. CE5. Analitzar la situació de les societats humanes en els diversos períodes històrics, les seves relacions amb àmbits geogràfics distints al propi, amb el medi ambient i els recursos materials al seu abast.
3. CE6. Utilitzar el criteri de multicausalitat per entendre, analitzar i explicar els fenòmens històrics i els comportaments de les societats.
4. CE11. Comprendre les relacions establertes entre les societats que des d'àmbits geogràfics i culturals diferents han compartit un mateix espai temporal.

Genèriques

1. CG2. Comprendre, emprar i ser capaç d'explicar el llenguatge propi de la Història així com l'específic de cada un dels períodes en que aquesta es divideix.
2. CG5. Ser capaç d'accedir de forma autònoma a noves aportacions en la disciplina històrica (noves corrents historiogràfiques, metodologies, bibliografia, etc.) valorant-les com a fruit d'un enriquidor

debat científic i de la necessitat de considerar el procés de formació i aprenentatge com a propi de tota la vida.

Continguts

En aquesta assignatura s'introduirà als alumnes en el coneixement de les primeres comunitats agrícoles i ramaderes a partir de l'anàlisi de l'evidència arqueològica disponible. Es farà especial èmfasi en la anàlisi i discussió de les principals corrents interpretatives actuals.

Continguts temàtics

PREHISTÒRIA II. LES PRIMERES SOCIETATS PRODUCTORES.

BLOC 1. ASPECTES HISTORIOGRÀFICS, CONCEPTUALS I TEÒRICS SOBRE EL NEOLÍTIC.

Tema 1. El Neolític: qüestions conceptuals.

Tema 2. El pas cap a les societats productores: corrents de pensament i hipòtesis interpretatives.

2.1 Evolucionisme unilineal.

2.2 Particularisme històric.

2.3 Neo-evolucionisme.

2.4 Corrents adaptatives-ecològiques.

2.5 Corrents vinculades amb el marxisme i el neo-marxisme.

2.6 Corrents estructuralistes.

2.7 Corrents simbòlic-contextuals.

BLOC 2. REGISTRE MATERIAL I TEMES ACTUALS EN L'ESTUDI DE LES PRIMERES SOCIETATS NEOLÍTIQUES.

2.2 EL PROPER ORIENT.

Tema 3. Les primeres comunitats prehistòriques del Llevant.

Tema 4. Agricultors i pastors arcaics d'Anatòlia.

Tema 5. Les primeres societats neolítiques del Zagros e Iran.

Tema 6. Les comunitats neolítiques de Mesopotàmia.

2.2 LA NEOLITITZACIÓ D'EUROPA: EXPANSIÓ I PRINCIPALS COMUNITATS.

Tema 7. L'aparició de les societats productores a Europa: models teòrics i evidències arqueològiques.

Tema 8. Les primeres comunitats productores a la Grècia continental i els Balcans.

Tema 9. La primera agricultura i ramaderia a l'Europa mediterrània.

Tema 10. El inici de les societats neolítiques a l'Europa central i septentrional.

Tema 11. El desenvolupament de les primeres societats productores a la Península Ibèrica.

BLOC 3. UN PROCÉS EUROPEU? EL MEGALITISME.

Tema 12. El fenomen megalític: conceptes bàsics i evidències arqueològiques.

Tema 13. El fenomen megalític: corrents de pensament i hipòtesis interpretatives.

Metodologia docent

A nivell metodològic aquesta assignatura desenvolupa un seguit d'estratègies docents que passem a relacionar:

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció
Classes teòriques	Classes teòriques	Grup gran (G)	Amb les classes teòriques es pretén que l'alumne conegui els aspectes bàsics (cronologia, marc geogràfic i aspectes principals del registre material) de la disciplina prehistòrica de les comunitats prehistòriques. També es treballaran els principals temes interpretatius que articulen l'estudi del neolític a la disciplina prehistòrica europea actual. Els continguts es donaran a partir d'estratègies expositives per part del professor amb suport audiovisual i campus extens.
Seminaris i tallers	Seminari de debat	Grup mitjà (M)	Es realitzarà un seminari monogràfic sobre el Tema 13 (El fenomen Megalític II: corrents de pensament i hipòtesis interpretatives). El seminari es portarà a terme mitjançant la lectura prèvia d'una sèrie d'articles científics, que estaran a disposició de l'alumnat a Campus Extens, i a través de la participació en una sèrie de debats de reflexió que es desenvoluparan de forma presencial i a distància.
Classes pràctiques	Pràctiques de metodologia arqueològica	Grup mitjà (M)	Amb les pràctiques es pretén introduir a l'alumnat en les tècniques bàsiques de treball arqueològic (treball de camp i de laboratori) que permetran millorar la comprensió del temari essencial d'aquesta assignatura i adquirir els coneixements, les competències i els valors necessaris per desenvolupar el treball arqueològic de forma professional (que els alumnes estaran facultats per a realitzar amb la consecució del títol de grau d'Història). A tal efecte es realitzaran tan pràctiques al laboratori de prehistòria com al jaciment simulat situat al Campus de la UIB. Si escau, es podran realitzar activitats a jaciments arqueològics reals. NOTA IMPORTANT: En cap cas es podran realitzar pràctiques externes a les organitzades per l'Àrea de Prehistòria de la UIB.
Avaluació	Examen escrit	Grup gran (G)	Demostrar els coneixements i competències adquirides al llarg del curs. Avaluació: prova escrita centrada en demostrar l'adquisició de coneixements, competències i valors, la capacitat crítica i de relacionar continguts. També es valorarà la claredat expositiva i capacitat de generar un discurs coherent.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció
Estudi i treball autònom individual	Estudi i treball individual	Estudi dels continguts teòrics, treball amb les lectures necessàries per realitzar les diverses activitats que conformen l'assignatura i preparació de les proves escrites d'avaluació.
Estudi i treball autònom individual	Treball de recerca bibliogràfica	Realització d'un treball de recerca bibliogràfic TUTORITZAT pel professor de l'assignatura sobre un tema consensuat entre professor i alumnat. Serà obligatori la realització de com a mínim dues tutories de seguiment del treball (1 de mode presencial i 1 a distància).

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut de l'alumnat i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Estimació del volum de treball

Modalitat	Nom	Hores	ECTS	%
Activitats de treball presencial		45	1.8	30
Classes teòriques	Classes teòriques	28	1.12	18.67
Seminars i tallers	Seminari de debat	7	0.28	4.67
Classes pràctiques	Pràctiques de metodologia arqueològica	8	0.32	5.33
Avaluació	Examen escrit	2	0.08	1.33
Activitats de treball no presencial		105	4.2	70
Estudi i treball autònom individual	Estudi i treball individual	65	2.6	43.33
Estudi i treball autònom individual	Treball de recerca bibliogràfica	40	1.6	26.67
Total		150	6	100

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

En aquest apartat es desenvolupen les estratègies avaluadores dels continguts, procediments i habilitats adquirides durant el curs per part de l'alumnat.

Classes teòriques

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Tècniques d'observació (No recuperable)
Descripció	Amb les classes teòriques es pretén que l'alumne conegui els aspectes bàsics (cronologia, marc geogràfic i aspectes principals del registre material) de la disciplina prehistòrica de les comunitats prehistòriques. També es treballaran els principals temes interpretatius que articulen l'estudi del neolític a la disciplina prehistòrica europea actual. Els continguts es donaran a partir d'estratègies expositives per part del professor amb suport audiovisual i campus extens.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la participació en classe demostrant l'interès per l'assignatura i la capacitat de reflexió de l'alumnat.

Percentatge de la qualificació final: 5% per l'itinerari A

Seminari de debat

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (No recuperable)
Descripció	Es realitzarà un seminari monogràfic sobre el Tema 13 (El fenomen Megalític II: corrents de pensament i hipòtesis interpretatives). El seminari es portarà a terme mitjançant la lectura prèvia d'una sèrie d'articles científics, que estaran a disposició de l'alumnat a Campus Extens, i a través de la participació en una sèrie de debats de reflexió que es desenvoluparan de forma presencial i a distància.
Criteris d'avaluació	L'avaluació d'aquesta activitat es realitzarà combinant tècniques d'observació (s'avaluarà la participació activa en els debats) i la presentació d'un assaig escrit (s'avaluarà principalment la comprensió dels aspectes bàsics del tema). Entre d'altres es valorarà la capacitat d'interactuar en grup demostrant un coneixement dels materials de preparació del seminari i la capacitat dialèctica, reflexiva i crítica.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Pràctiques de metodologia arqueològica

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (No recuperable)
Descripció	Amb les pràctiques es pretén introduir a l'alumnat en les tècniques bàsiques de treball arqueològic (treball de camp i de laboratori) que permetran millorar la comprensió del temari essencial d'aquesta assignatura i adquirir els coneixements, les competències i els valors necessaris per desenvolupar el treball arqueològic de forma professional (que els alumnes estaran facultats per a realitzar amb la consecució del títol de grau d'Història). A tal efecte es realitzaran tan pràctiques al laboratori de prehistòria com al jaciment simulat situat al Campus de la UIB. Si escau, es podran realitzar activitats a jaciments arqueològics reals. NOTA IMPORTANT: En cap cas es podran realitzar pràctiques externes a les organitzades per l'Àrea de Prehistòria de la UIB.
Criteris d'avaluació	Avaluació: mitjançant una prova d'execució de tasques reals o simulades juntament amb la redacció d'una memòria de les pràctiques s'avaluarà si l'alumnat a assolit el nivell mínim (tant teòric i, especialment pràctic) sobre la metodologia arqueològica exigida en aquesta assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 5% per l'itinerari A

Examen escrit

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (Recuperable)
Descripció	Demostrar els coneixements i competències adquirides al llarg del curs. Avaluació: prova escrita centrada en demostrar l'adquisició de coneixements, competències i valors, la capacitat crítica i de relacionar continguts. També es valorarà la claredat expositiva i capacitat de generar un discurs coherent.
Criteris d'avaluació	Demostrar un coneixement dels continguts treballats durant el curs i també de la bibliografia emprada. A més de capacitat per elaborar un discurs estructurat i coherent. Per aprovar l'assignatura és necessari treure una nota mínima de 5 a l'examen escrit.

Percentatge de la qualificació final: 50% per l'itinerari A

Treball de recerca bibliogràfica

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (Recuperable)
Descripció	Realització d'un treball de recerca bibliogràfic TUTORITZAT pel professor de l'assignatura sobre un tema consensuat entre professor i alumnat. Serà obligatori la realització de com a mínim dues tutories de seguiment del treball (1 de mode presencial i 1 a distància).
Criteris d'avaluació	Es demanarà que amb el treball quedi demostrat que l'alumnat demostri: 1. Coneixement sobre els aspectes bàsics de l'assignatura i, en concret, sobre els debats actuals del tema escollit. 2. Capacitat per realitzar recerques de recursos bibliogràfics científics emprant les eines adients. 3. Capacitat de lectura, anàlisi i síntesi dels elements centrals del treball. 4. Capacitat per generar un discurs coherent en relació a les lectures realitzades emfasitzant la capacitat crítica.

Percentatge de la qualificació final: 20% per l'itinerari A

Recursos, bibliografia i documentació complementària

En els següents apartats es presenten una sèrie de referències bibliogràfiques interessants per preparar adequadament els continguts de l'assignatura. S'aniran afegint referències al llarg del curs.

Bibliografia bàsica

- * BERNABEU, J., AURA, J. E. y BADAL, E. (1993) Al oeste del Edén. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa mediterránea. Madrid: Síntesis. - Únicament parts 2^a i 3^a.
- * EIROA, J.J. (2006) Nociones de prehistoria general. Barcelona: Ariel. - Únicament capítols del 11 al 15.
- * FERNÁNDEZ MARTÍNEZ, V. (1996) Arqueología prehistórica de África. Madrid: Síntesis. - Únicament els capítols dedicats a l'adopció de les economies productores.
- * HERNANDO, A. (1999) Los primeros agricultores de la Península Ibérica: una historiografía crítica del Neolítico. Madrid: Síntesis.
- * HERNANDO, A. (1994) El proceso de neolitización, perspectivas teóricas para el estudio del neolítico. Zephyrus, 46: 123-142.
- * RENFREW, C. (1984) Arqueología social de los monumentos megalíticos. Investigación y Ciencia, 88: 70-79.

Bibliografia complementària

Any acadèmic	2012-13
Assignatura	20210 - Prehistòria II
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

- * AURENCHE, O.; KOZOŁOWSKI, S.K. (2003) El origen del Neolítico en el Próximo Oriente. El Paraíso perdido. Barcelona: Ariel.
- * BINFORD, L. (1988) En busca del pasado. Barcelona: Crítica. - Únicament capítol 8: Sobre los orígenes de la agricultura.
- * CRIADO BOADO, F. (1989) Megalitos, espacio, pensamiento. Trabajos de Prehistoria, Vol. 46 (1), 1989, págs. 75-98
- * HODDER, I. (1990) The Domestication of Europe. Structures and Contingencies in Neolithic Societies. Basil Blackwell, Oxford.
- * HODDER, I. (2006) The Leopard's Tale: Revealing the Mysteries of Çatalhöyük. MAZURIÉ DE KEROUALIN, K. (2007) El origen del neolítico en Europa. Agricultores, cazadores y pastores. Barcelona: Ariel.
- * MUÑOZ AMILIBIA, ANA Mª (COORD.) (2001) Unidad Didáctica. Prehistoria. Tomo II. Universidad Nacional de Educación a Distancia. - Únicament capítols 20 al 26 i 28.
- * TILLEY, CH. (1996) An Ethnography of the Neolithic. Early Prehistoric Societies in Southern Scandinavia. Cambridge University Press, Cambridge.
- * VICENT, J. M. (1988) El origen de la economía productora. Breve introducción a la historia de las ideas. El Neolítico en España. P. López. Madrid, Cátedra: 11-58. Biblioteca Ramón Llull 936.6 NEO
- * WHITTLE, A. (2003) The archaeology of people: dimensions of Neolithic life. Routledge.

Altres recursos

Durant el curs s'aniran afegint links a pàgines web i audiovisuals.

